

PRESUDA SUDA

8. lipnja 1971.

„Fonogrami”

U predmetu 78/70,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u koji je uputio Hanseatisches Oberlandesgericht (Hanzeatski visoki zemaljski sud) u Hamburgu u postupku koji se pred tim sudom vodi između

Deutsche Grammophon Gesellschaft mbH, Hamburg,

i

Metro-SB-Großmärkte GmbH & Co. KG, koji zastupa društvo Metro-SB-Großmärkte GmbH Hamburg,

o tumačenju članka 5. drugog stavka, članka 85. stavka 1. i članka 86. Ugovora o EEZ-u,

SUD

u sastavu: R. Lecourt, predsjednik, A. M. Donner i A. Trabucchi, predsjednici vijeća, R. Monaco (izvjestitelj), J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore i H. Kutscher, suci,

nezavisni odvjetnik: K. Roemer,

tajnik: A. Van Houtte

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 8. listopada 1970., koje je Sud zaprimio 7. prosinca 1970., Hanseatisches Oberlandesgericht (Hanzeatski visoki zemaljski sud) u Hamburgu postavio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice pitanja o tumačenju članka 5. drugog stavka, članka 85. stavka 1. i članka 86. Ugovora.

Prvo pitanje

- 2 Prvim pitanjem postavlja se pitanje Sudu je li protivno članku 5. drugom stavku ili članku 85. stavku 1. Ugovora o EEZ-u članke 97. i 85. njemačkog zakona od 9. rujna 1965. o autorskom pravu i srodnim pravima tumačiti na način da se njemačko poduzeće

koje proizvodi fonograme može pozvati na svoje isključivo pravo distribuiranja da u Saveznoj Republici Njemačkoj zabrani stavljanje na tržište fonograma koje je to poduzeće samo dostavilo svom francuskom društvu kćeri, koje mu je iako pravno neovisno u poslovnom smislu u potpunosti podređeno.

- 3 U skladu s člankom 177. Sud je nadležan odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču tumačenja Ugovora i akata institucija Zajednice ili njihove valjanosti, ali ne smije na temelju toga članka odlučivati o tumačenju nacionalnih propisa.

Međutim, Sud može iz teksta pitanja koje je postavio nacionalni sud razabrati samo elemente koji se tiču tumačenja Ugovora uzimajući u obzir činjenice koje je naveo navedeni sud.

- 4 Iz činjenica koje je naveo Hanseatisches Oberlandesgericht (Hanzeatski visoki zemaljski sud) u Hamburgu, očito je da se prethodnim pitanjem želi saznati može li isključivo pravo distribuiranja zaštićenih proizvoda koje proizvođaču fonograma osigurava nacionalno zakonodavstvo, bez kršenja odredbi Zajednice spriječiti da se na nacionalnom tržištu stavljaju na tržište proizvodi koje taj proizvođač zakonito distribuira na državnom području druge države članice ili se oni tamo distribuiraju uz njegovu suglasnost.

Sud je zamoljen za tumačenje sadržaja i dosega relevantnih odredbi Zajednice, a posebno članka 5. drugog stavka i članka 85. stavka 1. Ugovora.

- 5 U skladu s člankom 5. drugim stavkom Ugovora države članice se „suzdržavaju od svih mjera koje bi mogle ugroziti ostvarivanje ciljeva ovog Ugovora”.

Ova odredba utvrđuje opću obvezu za države članice čiji sadržaj za svaki pojedinačni slučaj ovisi o odredbama Ugovora ili o pravilima koja proizlaze iz njegove opće strukture.

- 6 Članak 85. stavak 1. Ugovora propisuje da „budući da su nespojivi sa zajedničkim tržištem, zabranjuju se: svi sporazumi među poduzetnicima, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje koji bi mogli utjecati na trgovinu među državama članicama i koji imaju za cilj ili posljedicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na zajedničkom tržištu”.

Izvršavanje isključivog prava na koje se odnosi pitanje može biti obuhvaćeno zabranom iz ove odredbe svaki put kad se ispostavi da je ona predmet, sredstvo ili rezultat sporazuma koji, tako što sprječava uvoz proizvoda iz drugih država članica koji su u njima bili zakonito distribuirani, ima za posljedicu podjelu tržišta.

- 7 Međutim, ako izvršavanje prava nema ugovornih elemenata ili usklađenog djelovanja iz članka 85. stavka 1., kako bi se odgovorilo na postavljeno pitanje potrebno je ustanoviti je li izvršenje dotičnog prava u skladu s drugim odredbama Ugovora, a posebno s onima o slobodnom kretanju robe.

- 8 Načela koja je potrebno poštovati u ovom slučaju odnose se na uspostavljanje jedinstvenog tržišta između država članica, a nalaze se u drugom dijelu Ugovora koji uređuje temelje Zajednice u Glavi Slobodno kretanje robe i u članku 3. točki (f) Ugovora

koji predviđa uspostavu sustava kojim se osigurava da na zajedničkom tržištu ne dolazi do narušavanja tržišnog natjecanja.

- 9 Osim toga, kada u svom članku 36. dozvoljava određene zabrane ili ograničenja u trgovini između država članica, Ugovor izričito predviđa da takva odstupanja ne smiju predstavljati „sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničavanja trgovine među državama članicama”.
- 10 Stoga je u okviru tih odredbi, a posebno članaka 36., 85. i 86., potrebno ocijeniti u kojoj mjeri izvršavanje nacionalnog prava srodnog autorskom pravu može sprečavati prodaju proizvoda iz druge države članice.
- 11 Unutar zabrana ili ograničenja slobodnog kretanja robe koje dozvoljava, članak 36. odnosi se na industrijsko i trgovačko vlasništvo.

Pod pretpostavkom da se te odredbe mogu odnositi na pravo srodno autorskom pravu, iz tog članka jasno proizlazi da iako Ugovor ne utječe na postojanje prava priznatih zakonodavstvom države članice u području zaštite industrijskog i trgovačkog vlasništva, na izvršavanje tih prava ipak mogu utjecati zabrane iz Ugovora.

Iako dozvoljava zabrane ili ograničenja slobodnog kretanja robe, koji su opravdani zaštitom industrijskog i trgovačkog vlasništva, članak 36. priznaje odstupanja od slobodnog kretanja robe samo u mjeri u kojoj se ta odstupanja mogu opravdati očuvanjem prava koja su poseban predmet tog vlasništva.

- 12 Ako se na pravo srodno autorskom pravu poziva da se spriječi stavljanje na tržište proizvoda u državi članici, koje distribuira nositelj prava ili se oni distribuiraju uz njegovu suglasnost na državnom području druge države članice, samo zbog toga što se distribucija ne odvija na nacionalnom teritoriju, takva zabrana koja opravdava odvajanje nacionalnih tržišta nespojiva je s osnovnim ciljem Ugovora, a to je spajanje nacionalnih tržišta u jedinstveno tržište.

Taj bi cilj bilo nemoguće postići ako bi državljani država članica na temelju različitih pravnih sustava tih država članica mogli podijeliti tržište i dovesti do proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničavanja trgovine među državama članicama.

- 13 Stoga je protivno odredbama o slobodnom kretanju robe na zajedničkom tržištu kad proizvođač fonograma izvršava isključivo pravo distribuiranja zaštićenih proizvoda koje mu dodjeljuje zakonodavstvo jedne države članice, tako da zabranjuje prodaju proizvoda u toj državi članici, a koje je stavio na tržište u drugoj državi članici ili koji su stavljeni na tržište uz njegovu suglasnost, samo zbog toga jer se distribucija nije odvijala na državnom području prve države članice.

O drugom pitanju

- 14 Drugim pitanjem od Suda se traži da odluči zloupotrebljava li proizvođač fonograma svoje isključivo pravo distribuiranja zaštićenih proizvoda, ako je prodajna cijena proizvoda na državnom području veća od cijene izvornog proizvoda ponovno uvezenog iz druge države članice i ako su relevantni izvođači bili vezani uz proizvođača fonograma ekskluzivnim ugovorima.

Izraz „zloupotrebljava svoje pravo” u ovom pitanju odnosi se na zluporabu vladajućeg položaja u smislu članka 86. Ugovora.

- 15 Taj članak zabranjuje „svaku zluporabu vladajućeg položaja od strane jednog ili više poduzetnika na zajedničkom tržištu ili njegovu znatnom dijelu, u mjeri u kojoj bi mogla utjecati na trgovinu među državama članicama”.
- 16 Iz te odredbe jasno proizlazi da zabranjeno postupanje predviđa postojanje vladajućeg položaja na zajedničkom tržištu ili njegovu znatnom dijelu.

Proizvođač fonograma koji je nositelj prava srodnog autorskom pravu nema vladajući položaj u smislu članka 86. Ugovora samo zbog izvršavanja svog isključivog prava distribuiranja zaštićenih proizvoda.

- 17 S obzirom da taj članak zahtijeva da položaj na koji se odnosi mora postojati na „znatnom dijelu” zajedničkog tržišta, proizvođač osim toga mora sam ili zajedno s drugim poduzećima u istoj grupi imati mogućnost narušiti učinkovito tržišno natjecanje na znatnom dijelu relevantnog tržišta, osobito uzimajući u obzir eventualno postojanje proizvođača koji stavljaju slične proizvode na tržište i njihov položaj na tržištu.
- 18 Ako su izvođači snimki vezani uz proizvođača ekskluzivnim ugovorima, potrebno je između ostalog uzeti u obzir njihovu popularnost na tržištu, trajanje i opseg preuzetih obveza te mogućnosti drugih proizvođača fonograma da dobiju izvođače za usporedive usluge.
- 19 Kako bi bio obuhvaćen člankom 86., vladajući položaj mora biti zluporabljen. Iako razlika između fiksne cijene i cijene proizvoda ponovno uvezenog iz druge države članice nije nužno dokaz takve zluporabe, ona međutim može zbog svoje važnosti i u pomanjkanju objektivnih kriterija biti odlučujući dokaz takve zluporabe.

Troškovi

- 20 Troškovi vlade Savezne Republike Njemačke i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

uzimajući u obzir postupovne akte,

nakon saslušanja izvještaja suca izvjestitelja,

saslušavši usmena očitovanja stranaka u glavnom postupku, vlade Savezne Republike Njemačke i Komisije Europskih zajednica,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju EEZ-a, a posebno njegove članke 3., 5., 36., 85., 86. i 177.,

uzimajući u obzir Protokol o Statutu Suda Europske ekonomske zajednice, a posebno njegov članak 20.,

uzimajući u obzir Poslovnik Suda Europskih zajednica,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je uputio Hanseatisches Oberlandesgericht (Hanzeatski visoki zemaljski sud) u Hamburgu, rješenjem od 8. listopada 1970., odlučuje:

- 1) **Protivno je odredbama o slobodnom kretanju robe na zajedničkom tržištu kad proizvođač fonograma izvršava isključivo pravo distribuiranja zaštićenih proizvoda koje mu dodjeljuje zakonodavstvo jedne države članice, tako da u toj državi članici zabranjuje prodaju proizvoda koje je sam stavio na tržište ili koji su stavljeni na tržište uz njegovu suglasnost u drugoj državi članici, samo zbog toga jer se distribucija nije odvijala na državnom području prve države članice.**
- 2) **a) Proizvođač fonograma koji je nositelj isključivog prava distribuiranja na temelju nacionalnoga zakonodavstva nema vladajući položaj u smislu članka 86. Ugovora samo zbog izvršavanja tog prava. Položaj je drugačiji kad s obzirom na okolnosti slučaja ima mogućnost narušiti učinkovito tržišno natjecanje na znatnom dijelu relevantnog tržišta.**
b) Iako razlika između fiksne cijene i cijene proizvoda ponovno uvezenog iz druge države članice nije nužno dokaz zloporabe vladajućeg položaja, ona međutim može zbog svoje važnosti i u pomanjkanju objektivnih kriterija biti odlučujući dokaz takve zloporabe.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 8. lipnja 1971.

[Potpisi]